

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2024/106

Karar Sayısı : 2024/224

Karar Tarihi : 25/12/2024

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Murat EMİR, Gökhan GÜNAYDIN, Ali Mahir BAŞARIR ile birlikte 125 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 5/4/2024 tarihli ve (158) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 1. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 128. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (i) bendinde yer alan "...taleplerini değerlendirerek..." ibaresinin,

B. 26. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 160. maddesine eklenen (10) numaralı fıkranın,

C. 28. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 162. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın,

Ç. 29. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Altıncı Kısımının Beşinci Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin,

D. 35. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Altıncı Kısımının Onuncu Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin,

E. 38. maddesiyle;

1. Ekli (1) Sayılı Liste'de yer alan kadroların iptal edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümlerinden çıkarılmasının,

2. Ekli (2) Sayılı Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümlerine eklenmesinin,

Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104., 128., 153. ve 161. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ KURALLARI

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK) iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 1. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın 128. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (i) beninin de yer aldığı ilgili kısmı şöyledir:

“Görev

MADDE 128 - (1) Dışışleri Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

...

i) (Değişik:RG-6/4/2024-32512-CK-158/1 md.) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yurtdışı teşkilatı kurulması ve dış temsilcilik açılması taleplerini değerlendiren görüş bildirmek,

...”

2. 26. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın 160. maddesine eklenen (10) numaralı fıkra şöyledir:

“(10) (Ek:RG-6/4/2024-32512-CK-158/26 md.) Bakanlıkta, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 26 ncı maddesine göre sözleşme ile yerli veya yabancı uzman istihdam edilebilir.”

3. 28. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın 162. maddesine eklenen (2) numaralı fıkra şöyledir:

“(2) (Ek:RG-6/4/2024-32512-CK-158/28 md.) Genel müdür yardımcıları, hizmet ihtiyaçları dikkate alınarak Bakan tarafından Bakanlığın diğer birimlerinde görevlendirilebilir. Yapılan görevlendirmeler Cumhurbaşkanlığına bildirilir.”

4. 29. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın Altıncı Kısmı'nın Beşinci Bölümü'ne eklenen geçici 1. madde şöyledir:

“GEÇİCİ MADDE 1- (Ek:RG-6/4/2024-32512-CK-158/29 md.)

(1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Bakanlıkta; İkili Siyasi İşler Genel Müdürlükleri, Uluslararası Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü, Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlükleri, Küresel ve İnsani Konular Genel Müdürlüğü, Dış Politika, Analiz ve Esgüdüm Genel Müdürlüğü, Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdürlüğü, İkili Ekonomik İşler Genel Müdürlükleri, Uluslararası Hukuk Genel Müdürlüğü, Andlaşmalar Genel Müdürlüğü, Konsolosluk İşleri Genel Müdürlükleri, Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü, Enformasyon Genel Müdürlüğü ve Protokol Genel Müdürlüğünde Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcısı kadrolarında bulunanlar ile Diplomatik Arşiv Dairesi Başkanı ve Tercüme Dairesi Başkanının görevleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer.”

5. 35. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın Altıncı Kısmı'nın Onuncu Bölümü'ne eklenen geçici 1. madde şöyledir:

“GEÇİCİ MADDE 1- (Ek:RG-6/4/2024-32512-CK-158/35 md.) (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü kadrosunda bulunan personelin görevi başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer.”

6. 38. maddesi şöyledir:

“MADDE 38- Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (I) sayılı Cetvelin ilgili bölümlerinden çıkarılmış ve ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (I) sayılı Cetvelin ilgili bölümlerine eklenmiştir.”

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İPTAL EDİLEN KADROLARIN			
SINIFI	ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ
GİH	Diplomatik Arşiv Dairesi Başkanı	1	1
GİH	Tercüme Dairesi Başkanı	1	1
TOPLAM			2

KURUMU : KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İPTAL EDİLEN KADRONUN			
SINIFI	ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ
GİH	Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü	1	1
TOPLAM			1

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU : DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN			
SINIFI	ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ
GİH	Genel Müdür	1	7
GİH	Genel Müdür Yardımcısı	1	24
TOPLAM			31

KURUMU : KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADRONUN			
SINIFI	ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ

<i>GİH</i>	<i>Yaşayan Miras ve Kültürel Etkinlikler</i> <i>Genel Müdürü</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
	TOPLAM		1

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ve Ömer ÇINAR'ın katılımlarıyla 30/5/2024 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. AYIRMA VE ESASA KAYIT KARARI

2. 5/4/2024 tarihli ve (158) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 26. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 160. maddesine eklenen (10) numaralı fıkranın iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına ilişkin davanın E.2024/106 sayılı davadan ayrılmasına, yeni bir esasa kaydedilmesine ve esas incelemenin bu yeni esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 25/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. ESASIN İNCELENMESİ

3. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Fatih TORUN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu CBK kuralları, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Anayasal Çerçevesi ve Yargısal Denetimi

4. Anayasa Mahkemesi CBK'ların anayasal çerçevesini ve yargısal denetimine ilişkin ilkeleri daha önceki kararlarında belirlemiştir. Buna göre CBK'ların yargısal denetiminde öncelikle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci ila dördüncü cümlelerinde belirtilen konu bakımından yetki kurallarına uygunluğu ele alınmalıdır. Bu kapsamda düzenlemenin; yürütme yetkisine ilişkin olması, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilgili olmaması, Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen ya da kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin olmaması gerekir. Anılan fıkra yönünden herhangi bir aykırılık tespit edilmemesi durumunda ise bu defa CBK'ların içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmalıdır (AYM, E.2019/78, K.2020/6, 23/1/2020, §§ 3-13; E.2019/31, K.2020/5, 23/1/2020, §§ 3-13; E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, §§ 3-13; E.2018/155, K.2020/27, 11/6/2020, §§ 3-13).

B. CBK'nın 1. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 128. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Değiştirilen (i) Bendinde Yer Alan "...taleplerini değerlendirek..." İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

5. Dava dilekçesinde özetle; kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışı teşkilatları ile dış temsilciliklerinin kurulmasına ilişkin iş ve işlemlerin CBK ile düzenlenmesi gerektiği, dava konusu kuralla Dışişleri Bakanlığına (Bakanlık) tanınan kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışı teşkilatları ile dış temsilciliklerinin kurulması konusunda olumlu ya da olumsuz görüş bildirme yetkisinin Cumhurbaşkanına tanınan CBK ile düzenleme yetkisinin devri anlamına geldiği, Cumhurbaşkanına yürütme erki olarak verilen bu yetkinin Bakanlığın ön görüşünün alınması şartına bağlanamayacağı, yürütme organına yetki devri içeren bir düzenleme yapılmasının yasama yetkisinin devredilmezliği ile kuvvetler ayrılığı ilkeleriyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

6. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8. ve 11. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

7. (1) numaralı CBK'nın 128. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (i) bendinde kamu kurum ve kuruluşları tarafından yurt dışı teşkilatı kurulması ve dış temsilcilik açılması taleplerini değerlendirerek görüş bildirmek Bakanlığın görev ve yetkileri arasında düzenlenmiştir. Anılan bentte yer alan "...taleplerini değerlendirek..." ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

8. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesi "*Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılabilir.*" hükmünü öngörmektedir. Bu durumda ilk olarak dava konusu kuralın düzenlediği hususun *yürütme yetkisine ilişkin konular* kapsamında olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

9. Kuralın yer aldığı maddede Bakanlığın görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Kuralla da Bakanlığın görev ve yetkilerinden biri düzenlenmekte olup Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının CBK ile düzenleneceğinin ayrıca belirtildiği gözetildiğinde kuralın *yürütme yetkisine ilişkin konulardan* olduğu anlaşılmaktadır.

10. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde ise CBK ile düzenlenemeyecek konular *Anayasa'nın İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler* olarak belirtilmiştir. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yurt dışı teşkilatı

kurulması ve dış temsilcilik açılması taleplerini değerlendirerek görüş bildirmek konusunda Bakanlığın görev ve yetkili olduğunu öngören kural, anılan konulara ilişkin bir düzenleme içermemektedir.

11. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesi uyarınca CBK'lar bakımından aranan bir diğer husus, CBK kuralının Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulara ilişkin olmaması gereğidir. Anayasa koyucunun bir konunun kanunla düzenlenmesini özel olarak öngörmesi bu alanın münhasıran kanunla düzenlenmesini istediği anlamına gelir. Bu kapsamda Anayasa bir konunun kanunla düzenleneceğini öngörmüşse bu konuda CBK çıkarılamaz. Bununla birlikte Anayasa'da CBK'larla düzenleneceği özel olarak öngörülen konulara ilişkin Anayasa hükümlerinin açıkça izin verdiği hususlarda CBK'larla düzenleme yapılabilir.

12. Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasına göre *“İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.”* Ancak Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında *“Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.”* denilmek suretiyle bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenebileceği özel olarak belirtilen konular kapsamında kalmaktadır.

13. Anayasa'nın CBK'lar tarafından düzenleneceğini özel olarak öngördüğü bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının düzenlenmesi kapsamında, bu konularla sınırlı olmak üzere Anayasa'nın 123. maddesinin anılan hükmünde belirtilen hususlarda düzenleme yapılabilir (AYM, E.2019/31, K.2020/5, 23/1/2020, § 31).

14. Bu çerçevede kuralın, Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında öngörülen *Bakanlıkların görevleri ve yetkilerine* ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan kuralın yurt dışı teşkilatı kurulmasına yönelik bir hususu düzenlemediği, sadece yurt dışı teşkilatı kurulmasına ilişkin kamu kurum ve kuruluşlarının taleplerini incelemeye yönelik olduğu, taleplerin değerlendirilmesi üzerine Bakanlıkça verilen görüşün bağlayıcı olmadığı ve kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışı teşkilatı kurulması ile dış temsilcilik açmalarına ilişkin süreçteki işlemleri üzerinde bir denetim yetkisi de öngörmediği görülmektedir. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır.

15. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesinde *“Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.”* denilmiştir. Buna göre CBK'ların anılan Anayasa hükmü yönünden yapılacak denetiminde öncelikle karşılaştırmaya esas olabilecek, daha önce kabul edilmiş bir kanun hükmünün bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekir. Sonrasında ise -böyle bir kanun hükmü varsa- incelenen CBK kuralının kanunun açıkça düzenlediği konuya ilişkin olup olmadığı belirlenmelidir. Bu değerlendirme yapılırken önce ilgili kanunun CBK ile düzenlenen alanda hüküm ifade edip etmediğinin belirlenmesi, ardından da kanundaki düzenlemenin açık olup olmadığının tespit edilmesi gerekir. Bu bağlamda CBK kuralı olmasaydı, karşılaştırmaya esas alınan kanun hükmünün CBK ile düzenleme yapılan konuya uygulanacak olup olmaması,

CBK kuralının kanun ile düzenlenen konuda çıkarılıp çıkarılmadığına dair bir gösterge olacaktır (AYM, E.2019/31, K.2020/5, 23/1/2020, § 17).

16. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

17. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

18. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

19. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri *belirlilik*dir. Belirlilik ilkesi yalnızca yasal belirliliği değil daha geniş anlamda hukuki belirliliği de ifade etmektedir. Hukuki belirlilik ilkesinde asıl olan, bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasıdır. Anılan ilkenin yürütmenin asli düzenleyici işlemi niteliğinde olan CBK'lar bakımından da geçerli olduğunda şüphe bulunmamaktadır (AYM, E.2020/34, K.2023/25, 16/2/2023, § 49; E.2020/54, K.2022/165, 29/12/2022, § 28; E.2019/38, K.2022/148, 30/11/2022, § 40-41).

20. (1) numaralı CBK'nın "*Ortak Hükümler*" başlıklı On Sekizinci Bölümü'nde düzenlenen "*Yurtdışı teşkilatı*" başlıklı 510. maddesinin (1) numaralı fıkrasında *yurtdışı teşkilatı*, kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışında devamlı veya geçici görev yapan, dış temsilcilik niteliği taşıyan veya taşımayan bütün kuruluşlar olarak tanımlanmış; "*Yurtdışı teşkilatı kurulma usulü*" başlıklı 510/B maddesinde ise "*Yurtdışı teşkilatı kurulurken niteliği, kurulacağı yer, görevleri, yer itibarıyla görev alanı, bağlı veya ilgili olacağı misyon, konsolosluk şefliği ve geçici olanların süresi, Cumhurbaşkanı kararında belirtilir.*" hükmüne yer verilmiştir.

21. Dava konusu kuralla Bakanlığa sadece kamu kurum ve kuruluşları tarafından yurt dışı teşkilatı kurulması ve dış temsilcilik açılması taleplerini değerlendirerek görüş bildirme görev ve yetkisi verilmiştir. Bunun dışında söz konusu yurt dışı teşkilatlarının niteliği, kurulacağı yer, görevleri, yer itibarıyla görev alanı gibi konularda düzenleme yapma yetkisi ise Bakanlığa tanınmamıştır.

22. Buna göre Bakanlığın kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışı teşkilatı veya dış temsilciliklerinin açılması hususundaki taleplerini değerlendirerek bağlayıcılığı olmayan görüş bildirme dışında icrai karar alma yetkisine sahip olmadığı, kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışı teşkilatının ancak Cumhurbaşkanı kararı ile kurulabileceği açıktır. Bu durumda Bakanlık tarafından kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışı teşkilatı kurulması ve dış temsilcilik açılması taleplerini değerlendirerek bildirmiş olduğu görüşlere herhangi bir

hukuki sonuç bağlanmadığı ve bu kararların kendiliğinden icra edilemeyeceği anlaşılmaktadır.

23. Bu itibarla Bakanlığa tanınan görev ve yetkinin sadece kamu kurum ve kuruluşları tarafından yurt dışı teşkilatı kurulması ve dış temsilcilik açılması taleplerini değerlendirerek görüş bildirmekten ibaret olduğu, bu görev ve yetkinin yurt dışı teşkilatının kurulmasına ilişkin düzenleme yapma yetkisini içermediği, bunun yanı sıra yurt dışı teşkilat kurma usulünün de hiçbir tereddüde yer bırakmayacak şekilde açıkça düzenlendiği gözetildiğinde kuralın açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel şekilde saptanmış olduğu ve bir belirsizlik içermediği sonucuna varılmıştır.

24. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

C. CBK'nın 28. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 162. Maddesine Eklenen (2) Numaralı Fıkranın İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

25. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlilerinin atanmaları ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi gerektiği, bunun yanı sıra memurların ve diğer kamu görevlilerinin kadrolarının haricinde başka bir kadro veya pozisyonda görevlendirilmelerine ilişkin düzenlemelerin 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda yer aldığı gözetildiğinde kuralın kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin olduğu, yürütme organına yetki devri içeren bir düzenleme yapılmasının yasama yetkisinin devredilmezliği ve kuvvetler ayrılığı ilkeleriyle bağdaşmadığı, genel bir çerçeve belirlenmeden ve objektif ölçütler öngörülmeden genel müdür yardımcılarının atandıkları kadro haricinde Bakanlık bünyesinde başka bir görevde görevlendirilebilmeleri hususunda Dışişleri Bakanının (Bakan) yetkili kılınmasının belirsizliğe ve keyfilığe sebebiyet verdiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Fıkranın Birinci Cümlesi

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

26. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

27. (1) numaralı CBK'nın Bakanlığın merkez teşkilatındaki unvanlar ve atamalara ilişkin düzenlemeler içeren 162. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Bakanlık bünyesinden hizmet birimlerinin başına atanacaklar ile elçi-genel müdür yardımcılarının, birinci ünvan grubundaki meslek memurları arasından atanacağı hükme bağlanmıştır.

28. Anılan maddenin dava konusu (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde ise, genel müdür yardımcılarının, hizmet ihtiyaçları dikkate alınarak Bakan tarafından Bakanlığın diğer birimlerinde görevlendirilebileceği öngörülmüştür.

29. Kamu personelinin *görevlendirilmesine* ilişkin düzenlemelerin kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapısı ile ilgili olduğu ve kuralla genel müdür yardımcılarının, hizmet ihtiyaçları dikkate alınarak Bakan tarafından Bakanlığın diğer birimlerinde görevlendirilebileceğine ilişkin düzenleme öngörüldüğü gözetildiğinde kuralın *yürütme yetkisine ilişkin konulardan* olduğu anlaşılmaktadır.

30. Kural Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım'ın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölüm'ünde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

31. Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında kanunla düzenlenmesi gereken konular memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işleri şeklinde sayılmıştır. Bu itibarla genel müdür yardımcılarının, hizmet ihtiyaçları dikkate alınarak Bakan tarafından Bakanlığın diğer birimlerinde görevlendirilebileceği hususunun kanunla düzenlenmesi gereken konulardan olmadığı anlaşılmaktadır.

32. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

33. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

34. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 123. maddesi yönünden de incelenmiştir.

35. 10/7/2018 tarih ve (3) numaralı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında bu CBK'ya ekli (II) sayılı cetvelde yer alan *genel müdür yardımcılarının* Cumhurbaşkanlığı kararı ile atanacağı öngörülmüştür.

36. Anılan CBK uyarınca Cumhurbaşkanlığı kararıyla ataması yapılan genel müdür yardımcılarının hizmet ihtiyaçları dikkate alınarak Bakanlığın diğer birimlerinde görevlendirilmesi yetkisi kuralla Bakan'a verilmiş ise de Bakanın yapacağı görevlendirmenin kapsamı, içeriği ve süresine ilişkin bir düzenleme yapılmamıştır. Bu çerçevede kuralda söz konusu görevlendirmenin geçici süreli mi yoksa sürekli mi olacağı, genel müdür yardımcısının diğer birimde görevlendirilmesi durumunda Cumhurbaşkanının kararı ile atamasının yapıldığı mevcut görevlendirmesinin devam edip etmeyeceği hususlarında bir düzenleme yer almamaktadır.

37. Bunun yanı sıra kuralda söz konusu görevlendirmenin yine genel müdür yardımcısı ünvanıyla mı yapılacağı yoksa başka bir ünvanla ve başka bir kadro veya pozisyonda mı görevlendirmesinin yapılacağı hususunda da açıklık bulunmadığı görülmektedir.

38. Dolayısıyla kuralla (3) sayılı CBK'nın 2. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca Cumhurbaşkanlığı kararı ile ataması yapılan genel müdür yardımcılarının atandıkları birimin dışında Bakanlığın diğer birimlerinde görevlendirilmesi hususunda Bakana tanınan görevlendirme yetkisine ilişkin objektif bir ölçütün belirlenmediği, yetkinin genel çerçevesinin çizilmediği, temel esaslar ve ilkelerin belirlenmediği, bu konulardaki takdir yetkisinin bütünüyle Bakana bırakıldığı anlaşılmaktadır.

39. Bu itibarla genel müdür yardımcılarının hizmet ihtiyaçları dikkate alınarak Bakanlığın diğer birimlerinde görevlendirilmesi konusundaki ölçütlere ilişkin olarak genel çerçeve belirlenmeksizin yürütme organına sınırları ve kapsamı belirli olmayan bir yetki tanıyan kural, belirlilik ilkesini ihlal etmektedir.

40. Anayasa'nın 123. maddesinde de idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği öngörüldükten sonra idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı hükme bağlanmıştır. İdarenin bütünlüğü ilkesiyle idari görevleri yerine getiren kurumlar arasında birliğin sağlanması ve idari yapı içinde yer alan kurumların bir bütünlük içinde çalışması öngörülmüştür. İdarenin bütünlüğünü sağlamak için *hiyerarşi* ve *idari vesayet* olmak üzere başlıca iki hukuksal araç kullanılmaktadır. Hiyerarşi, hem merkezi yönetim içinde yer alan örgütler ve bunlara bağlı birimler arasındaki hem de yerinden yönetim kuruluşlarının kendi içerisindeki bütünlüşmeyi sağlamaktadır. İdari vesayet ise merkezi yönetim ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünlüşmeyi sağlayan araçtır (AYM, E.2018/15, K.2018/78, 5/7/2018, § 7; E.2022/142, K.2023/32, 16/2/2023, § 20).

41. Bakana hiyerarşik amiri olan Cumhurbaşkanlığı tarafından ataması yapılan genel müdür yardımcılarının hakkında atama niteliğinde sonuç doğuracak bir görevlendirme yapmak suretiyle üst makamın (hiyerarşik amirin) tesis ettiği işlemi -onun onayı ve herhangi bir şekilde müdahalesi olmadan- değiştirme, kaldırma veya etkisiz kılma sonucunu doğurabilecek yeni bir işlem tesis etme yetkisi tanınmasının hiyerarşi ilkesiyle de bağdaşmayacağı açıktır.

42. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 123. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ile Metin KIRATLI bu görüşe katılmamışlardır.

b. Fıkranın İkinci Cümlesi

43. (158) numaralı CBK'nın 162. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin iptali nedeniyle anılan fıkranın ikinci cümlesinin uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle söz konusu cümle 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kural yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

Ç. CBK'nın 29. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın Altıncı Kısım'nın Beşinci Bölümü'ne Eklenen Geçici 1. Maddenin ve 35. Maddesiyle Anılan CBK'nın Altıncı Kısım'nın Onuncu Bölümü'ne Eklenen Geçici 1. Maddenin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

44. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kurallarla kadro iptaline ilişkin düzenlemelerin öngörüldüğü, bu yönde düzenlemelerin münhasıran kanunla yapılabileceği, kurallarla kadroya ilişkin bir hususta düzenleme yapıldığından bu durumun yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini ihlal ettiği, genel bir çerçeve belirlenmeden ve objektif ölçütler öngörülmeden yürütme organına yetki verilmesinin hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleriyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 7., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

45. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 7. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

46. (1) numaralı CBK'nın Altıncı Kısım'nın Beşinci Bölümü'nde yer alan dava konusu geçici 1. maddede bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Bakanlıkta; İkili Siyasi İşler Genel Müdürlükleri, Uluslararası Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü, Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlükleri, Küresel ve İnsani Konular Genel Müdürlüğü, Dış Politika, Analiz ve Eşgüdüm Genel Müdürlüğü, Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdürlüğü, İkili Ekonomik İşler Genel Müdürlükleri, Uluslararası Hukuk Genel Müdürlüğü, Andlaşmalar Genel Müdürlüğü, Konsolosluk İşleri Genel Müdürlükleri, Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü, Enformasyon Genel Müdürlüğü ve Protokol Genel Müdürlüğünde Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcısı kadrolarında bulunanlar ile Diplomatik Arşiv Dairesi Başkanı ve Tercüme Dairesi Başkanının görevlerinin başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği düzenlenmiştir.

47. Anılan CBK'nın Altıncı Kısım'nın Onuncu Bölümünde yer alan dava konusu geçici 1. maddede ise bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Kültür ve Turizm Bakanlığında Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü kadrosunda bulunan personelin görevinin başkaca bir işleme kalmaksızın sona ereceği hükme bağlanmıştır.

48. Teşkilat yapısındaki değişiklikler neticesinde kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolarının ihdası veya iptali, başka bir deyişle kadro usulüne ilişkin düzenlemeler idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup idarenin kuruluş ve görevlerinin belirlenmesinin bir parçasını oluşturmaktadır (AYM, E.1965/32, K.1966/3, 4/2/1966; E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, § 18; E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, §17; E.2020/52, K.2023/223, 27/12/2023, § 118).

49. Anayasa Mahkemesi bakanlıkların kadrolarının ihdası ve iptaline ilişkin düzenlemelerin CBK'larla yapılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygun

olup olmadığı hususunu daha önceki bazı kararlarında değerlendirmiştir. Bu kapsamda bakanlıkların kadrolarının ihdası ve iptaliyle ilgili düzenlemelerin idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu, Anayasa’da CBK ile düzenlenmesi yasaklanan haklar ve ödevlerle ilgisinin bulunmadığı ve Anayasa’nın 106. maddesinin on birinci fıkrasının “*Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.*” şeklindeki hükmüyle bağlantılı olarak Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönünün de bulunmadığı ifade edilmiştir (AYM, E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, §§ 17-23; E.2021/50, K.2021/89, 16/12/2021, §§ 18-24; E.2021/91, K.2021/106, 30/12/2021, §§ 19-26; E.2022/95, K.2024/52, 22/2/2024, § 54).

50. Kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapısı içinde yer alan kadro unvanlarındaki değişikliklere bağlı olarak söz konusu kadrolarla ilgili olarak gerçekleştirilen atama veya göreve son verme işlemleri de idarenin teşkilat yapısıyla ilgili düzenlemelerin bir sonucudur (AYM, E.2021/131, K.2024/51, 22/02/2024, § 60). Dolayısıyla bakanlıkların teşkilat yapısıyla ilgili bir düzenleme getiren dava konusu kurallar yönünden söz konusu kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

51. Kurallarla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralların kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

52. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptalleri talebinin reddi gerekir.

Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

53. Kurallarla Bakanlık ile Kültür ve Turizm Bakanlığında görevleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erecek kadro ve makamlar açık, net ve anlaşılır bir şekilde düzenlendiğinden kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

54. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın 2. maddesine aykırı değildir. İptalleri talebinin reddi gerekir.

D. CBK’nın 38. Maddesiyle Ekli (1) Sayılı Liste’de Yer Alan Kadroların İptal Edilerek (2) Numaralı CBK’nın Eki (1) Sayılı Cetvel’in İlgili Bölümlerinden Çıkarılmasının ve Ekli (2) Sayılı Liste’de Yer Alan Kadroların İhdas Edilerek Anılan CBK’nın Eki (1) Sayılı Cetvel’in İlgili Bölümlerine Eklenmesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

55. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlilerinin kadrolarının ihdasına ve iptaline ilişkin hükümlerin kanunla düzenlenmesi gerektiği, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda CBK çıkarıldığı, kadro ihdas ve iptaline ilişkin hükümlerin kamu

görevlilerinin özlük haklarıyla doğrudan bağlantılı olduğu, kadro ve pozisyon ihdası veya iptalinin aynı zamanda bütçe ile ilgili olması nedeniyle de kanunla düzenlenmesi gereken bir konu olduğu, bu durumun yasama yetkisinin devredilemezliği ile Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkeleriyle bağdaşmadığı, Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiş benzer düzenlemelere ilişkin iptal kararlarına rağmen kuralın ihdas edilmesinin kuvvetler ayrılığı ilkesini ihlal ettiği belirtilerek kuralların Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104., 128., 153. ve 161. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

56. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 128., 153. ve 161. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

57. Kurallarla Bakanlık ile Kültür ve Turizm Bakanlığı merkez teşkilatına ilişkin ekli (1) Sayılı Liste'de yer alan kadroların iptal edilerek (2) numaralı CBK'nın eki (I) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümlerinden çıkarılması; Bakanlık ile Kültür ve Turizm Bakanlığı merkez teşkilatına ilişkin ekli (2) Sayılı Liste'de yer alan kadroların ise ihdas edilerek (2) numaralı CBK'nın eki (I) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümlerine eklenmesi öngörülmektedir.

58. (158) numaralı CBK'nın 29. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın Altıncı Kısım'ının Beşinci Bölümü'ne eklenen geçici 1. madde ile 35. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın Altıncı Kısım'ının Onuncu Bölümü'ne eklenen geçici 1. maddenin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde belirtilen gerekçeler bu kurallar yönünden de geçerlidir. Kamu görevlilerinin kadrolarının iptali ve ihdasına yönelik düzenlemeler öngören, dolayısıyla anılan bakanlıkların teşkilat yapısıyla ilgili bir düzenleme getiren kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı bir düzenleme içermemektedir.

59. Kurallarla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralların kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

60. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptalleri talebinin reddi gerekir.

Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

61. (158) numaralı CBK'nın 29. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın Altıncı Kısım'ının Beşinci Bölümü'ne eklenen geçici 1. madde ile 35. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın Altıncı

Kısmı'nın Onuncu Bölümü'ne eklenen geçici 1. maddenin içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde belirtilen gerekçeler bu kurallar yönünden de geçerlidir.

62. Kurallarla iptal ve ihdas edilen kadrolar ve sayıları açık, net ve anlaşılır bir şekilde düzenlendiğinden kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

63. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptalleri talebinin reddi gerekir.

V. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

64. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

65. CBK'nın 28. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın 162. maddesine eklenen (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan anılan fıkranın ikinci cümlesinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

VI. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

66. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında “*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*” denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete’de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

67. (158) numaralı CBK'nın 28. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın 162. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkra ile ilişkin iptal hükmünün kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VII. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

68. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

5/4/2024 tarihli ve (158) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 28. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 162. maddesine eklenen (2) numaralı fıkraya yönelik iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle bu fıkraya ilişkin yürürlüğün durdurulması talebinin REDDİNE,

B. 1. 1. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 128. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (i) bendinde yer alan "...taleplerini değerlendirek..." ibaresine,

2. 29. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Altıncı Kısımının Beşinci Bölümüne eklenen geçici 1. maddeye,

3. 35. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Altıncı Kısımının Onuncu Bölümüne eklenen geçici 1. maddeye,

4. 38. maddesiyle;

a. Ekli (1) Sayılı Liste'de yer alan kadroların iptal edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümlerinden çıkarılmasına,

b. Ekli (2) Sayılı Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümlerine eklenmesine,

yönelik iptal talepleri 25/12/2024 tarihli ve E.2024/106, K.2024/224 sayılı kararla reddedildiğinden bu maddelere, ibareye, eklemeye ve çıkarmaya ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

25/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VIII. HÜKÜM

5/4/2024 tarihli ve (158) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 1. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 128. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (i) bendinde yer alan "...taleplerini değerlendirek..." ibaresinin konu bakımından yetki ve içerik yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 28. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 162. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın;

1. Birinci cümlesinin;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ile Metin KIRATLI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. İkinci cümlesinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 29. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Altıncı Kısımının Beşinci Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ç. 35. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Altıncı Kısımının Onuncu Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. 38. maddesiyle;

1. Ekli (1) Sayılı Liste'de yer alan kadroların iptal edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümlerinden çıkarılmasının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile

Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Ekli (2) Sayılı Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümlerine eklenmesinin;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

25/12/2024 tarihinde karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 158 numaralı CBK'nın 29. maddesiyle 1 numaralı CBK'nın Altıncı Kısımın Beşinci Bölümü'ne eklenen geçici 1. madde ile bazı unvanlı görevlilerin görevlerinin sona ermesine dair düzenlemeler yapılmıştır. CBK'nın 35. maddesiyle de 1 numaralı CBK'nın Altıncı Kısımın Onuncu Bölümü'ne eklenen geçici 1. madde ile Araştırma ve Eğitim Genel Müdürtü kadrosunda bulunan personelin görevinin başka bir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği öngörülmektedir.

2. CBK'nın 38. maddesiyle ise Ekli 1 ve 2 sayılı listelerdeki kadrolara ilişkin listeden çıkarma ve ihdas düzenlemeleri yapılmıştır.

3. Benzer düzenlemeler içeren ve daha önce Mahkememiz tarafından incelenen 60 numaralı CBK ile 1 numaralı CBK'nın ilgili maddelerinde yapılan değişikliklere ilişkin olarak 29.12.2022 tarihli ve 2020/54 E. – 2022/165 sayılı karara yazdığım karşıoydaki gerekçelerim yukarıda belirtilen düzenlemeler bakımından da geçerlidir. Dolayısıyla incelenen kural ile mevcut görevlere ilişkin ve ekli listelerden kadro çıkarma-ihdas yönündeki kuralların yasak alanda düzenleme yaptığı ve kuralların konu bakımından yetki yönünden Anayasanın 104. maddesinin 17. fıkrasının 3. cümlesine aykırı olduğu için iptal edilmesi gerektiği görüşündeyim.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Esas Sayısı : 2024/106

Karar Sayısı : 2024/224

KARŞIOY GEREKÇESİ

Daha önce benzer kurallar yönünden yazdığım karşıoy gerekçeleri dava konusu kural yönünden de geçerli olduğundan, kuralın konu yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırılık taşıdığı kanaatiyle çoğunluk kararına katılmadım.

Üye
Engin YILDIRIM

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğunun 5/4/2024 tarihli ve (158) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 29. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Altıncı Kısımının Beşinci Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin, 35. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Altıncı Kısımının Onuncu Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin ve 38. maddesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine ilişkin karara katılmamaktayım.

2. İptali talep edilen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerinde kadro ihdası ve mevcut bazı kadroların iptalini de içeren kadro ile ilgili hususlara ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

3. Dava konusu kuralların “konu bakımından yetki” boyutu ile Anayasa'ya uygunluk denetiminde Mahkememiz çoğunluğunca Anayasa'nın 104. maddesinin onyedinci fıkrasına bir aykırılık bulunmadığı kanaatine ulaşılsa da kuralların Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı olduğu için iptali gerekmektedir.

4. Nitekim Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kadro ihdası konusunu düzenleyen bir kurala ilişkin Anayasa Mahkemesinin daha önce verdiği bir kararda bu konunun Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmesinin Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği görüşünde olduğundan Mahkememiz çoğunluğunun iptal isteminin reddi yönündeki kanaatine katılmamıştım (Bkz.: E. S.: 2018/119, K. S.: 2020/25, K. T.: 11/06/2020 §§ 6-22, 27-31, 33). Aynı hukuki gerekçelerin kadro ile ilgili düzenlemenin yer aldığı dava konusu (158) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükmünde de geçerli olduğu kanaatindeyim.

5. Dolayısıyla E. S.: 2018/119, K. S.: 2020/25 sayılı kararın karşıoyunda yer verdiğim gerekçelerle (158) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 29. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Altıncı Kısımının Beşinci Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin, 35. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Altıncı Kısımının Onuncu Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin ve 38. maddesinin Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı olması nedeniyle iptali gerektiği kanaatinde olduğum için çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

Mahkememiz çoğunluğu (158) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK); 29., 35. ve 38. maddelerinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir.

1. (158) numaralı CBK'nın 29. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın altıncı kısmının beşinci bölümüne eklenen dava konusu geçici 1. maddede *bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Dışişleri Bakanlığı'nda; İkili Siyasi İşler Genel Müdürlükleri, Uluslararası Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü, Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlükleri, Küresel ve İnsani Konular Genel Müdürlüğü, Dış Politika, Analiz ve Eşgüdüm Genel Müdürlüğü, Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdürlüğü, İkili Ekonomik İşler Genel Müdürlükleri, Uluslararası Hukuk Genel Müdürlüğü, Andlaşmalar Genel Müdürlüğü, Konsolosluk İşleri Genel Müdürlükleri, Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü, Enformasyon Genel Müdürlüğü ve Protokol Genel Müdürlüğünde Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcısı kadrolarında bulunanlar ile Diplomatik Arşiv Dairesi Başkanı ve Tercüme Dairesi Başkanının görevlerinin başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği* düzenlenmiştir.

2. (158) numaralı CBK'nın 35. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın altıncı kısmının onuncu bölümüne eklenen dava konusu geçici 1. maddede ise *bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Kültür ve Turizm Bakanlığında Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü kadrosunda bulunan personelin görevinin başkaca bir işleme kalmaksızın sona ereceği* hükme bağlanmıştır.

3. (158) numaralı CBK'nın 38. maddesiyle *Dışişleri Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı merkez teşkilatına ilişkin ekli (1) sayılı listede yer alan kadroların iptal edilerek (2) numaralı CBK'nın eki (I) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümlerinden çıkarılması; Dışişleri Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı merkez teşkilatına ilişkin ekli (2) sayılı listede yer alan kadroların ise ihdas edilerek (2) numaralı CBK'nın eki (I) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümlerine eklenmesi* öngörülmektedir.

4. Çoğunluk görüşünde iptale konu kurallar ile yapılan düzenlemenin Anayasa'nın 123. maddesi ve 106. maddesinin on birinci fıkrası uyarınca teşkilat yapısı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ve bu yönüyle Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5. Kamu kurum ve kuruluşlarında kadro ihdasına ve iptaline yönelik hususlar bütçe hakkıyla ilgisi, başta mülkiyet hakkı olmak üzere temel hak ve hürriyetlere ilişkin olması ve münhasıran kanunla öngörülen bir konu olması nedeniyle CBK ile düzenlenemez. Dolayısıyla bu yönde düzenleme yapan CBK hükümleri Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırılık teşkil eder. Bu gerekçelerle kadro ihdası ve iptali içeren dava konusu kurallar Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır.

6. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine göre “Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz”. Anayasa'nın 128. maddesi gereğince kamu görevlilerinin

görevlerinin sona erdirilmesine, kadro ve pozisyonların dağıtılmasına ilişkin hususlar münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulardandır.

7. Açıklanan gerekçelerle dava konusu kuralların konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğu kanaati ile red yönündeki çoğunluk kararına iştirak edilmemiştir.

Üye
Kenan YAŞAR

KARŞIOY GEREKÇESİ

5/4/2024 tarihli ve (158) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 28. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 162. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın birinci cümlesinin içerik yönünden Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir. Anılan kuralda genel müdür yardımcılarının, hizmet ihtiyaçları dikkate alınarak Dışişleri Bakanı (Bakan) tarafından Dışişleri Bakanlığının (Bakanlık) diğer birimlerinde görevlendirilebileceği öngörülmüştür.

İptal kararının gerekçesinde özetle; kuralda Bakan'ın yapacağı görevlendirmenin kapsamı, içeriği ve süresine ilişkin bir düzenleme yapılmadığı, kural uyarınca yapılacak görevlendirmenin geçici süreli mi yoksa sürekli mi olacağı ile görevlendirme durumunda genel müdür yardımcısının Cumhurbaşkanının kararıyla atamasının yapıldığı mevcut görevlendirmesinin devam edip etmeyeceği hususlarında bir düzenleme yer almadığı belirtilmiştir. Bu bağlamda kuralla genel müdür yardımcılarının hizmet ihtiyaçları dikkate alınarak Bakanlığın diğer birimlerinde görevlendirilmesi konusundaki ölçütlere ilişkin genel çerçeve belirlenmeksizin yürütme organına sınırlı ve kapsamı belirli olmayan bir yetki tanınmasının belirlik ilkesine aykırı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi gereğince kanunların ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin (CBK) *kamu yararı* gözetilerek çıkarılması zorunludur. Anayasa Mahkemesinin kararlarına göre kamu yararı genel bir ifadeyle bireysel, özel çıkarılardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Kanunun ya da CBK'nın amaç ögesi bakımından Anayasa'ya uygun sayılabilmesi için çıkarılmasında kamu yararı dışında bir amacın gözetilmemiş olması gerekir. Kamu yararı dışında bir amaçla çıkarılmış olduğu açıkça anlaşılabiliriyorsa amaç unsuru bakımından Anayasa'ya aykırılık söz konusudur (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 141).

Anayasa'ya uygunluk denetiminde kuralın öngörülmesindeki kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil incelenen kuralın ihdasında kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarlarının gözetilip gözetilmediği incelenir. Diğer bir anlatımla bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken kamu yararı konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme, yalnızca kuralın kamu yararı amacıyla çıkarılıp çıkarılmadığının denetimiyle sınırlıdır. (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 142).

Öte yandan, hukuk devletinin temel unsurlarından biri olan ve yürütmenin asli düzenleyici işlemi niteliğinde olan CBK'lar bakımından da geçerli olduğunda şüphe bulunmayan *belirliklik* ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesini değil, bunların CBK metninde kurallaştırılmasını gerekli kılar. Kurallaştırma ise düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Buna karşılık söz konusu düzenlemelerin tamamının aynı CBK'da yapılması zorunlu olmayıp incelenen CBK dışındaki CBK'lar ya da kanunlarla yapılmış olması da belirliklik ilkesi açısından yeterli bulunmaktadır (AYM, E.2020/66, K.2023/199, 30/11/2023, § 25).

Dava konusu kural Anayasa'nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesine ilişkin Anayasa Mahkemesi kararlarında ortaya konulan bu genel ilkeler çerçevesinde incelendiğinde, anılan hükmün Dışişleri Bakanlığının uluslararası ilişkilerin doğası gereği süratli müdahale ve karar alma misyonu çerçevesinde konulmuş olup, benzer bir düzenlemenin diğer bakanlıklar bakımından öngörülmemiş olmasının bu amacı ve düzenlemenin anılan Bakanlık bakımından gerekliliğini gösterdiği anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte genel müdürlük ve genel müdür yardımcılıkları kadroları bakımından Dışişleri Bakanlığının diğer bakanlıklardan farklı bir teşkilat yapısının bulunduğu da bilinmektedir. Gerçekten aynı isimde birden fazla genel müdürlük ya da genel müdür yardımcılığı teşkilatı bulunan, bazı genel müdür yardımcılıklarının ise doğrudan görev alanıyla tespit edildiği tek bakanlık Dışişleri Bakanlığıdır. Bu kapsamda örneğin Bakanlıkta *"İkili İlişkiler Genel Müdürlüğü"* adı altında on altı ayrı genel müdürlük bulunmakta olup bu genel müdürlüklerin sorumlu oldukları coğrafi görev alanı (1) numaralı CBK'nın 130. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca Bakan tarafından belirlenmektedir. Yine *"İkili İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı"* veya *"Konsolosluk Hizmetleri ve Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlar Genel Müdür Yardımcılığı"* ya da *"Protokol Genel Müdür Yardımcılığı"* unvanlarıyla (birebir aynı unvan) ihdas edilen birden fazla genel müdür yardımcılığı kadrosu bulunmaktadır. Özellikle genel müdür yardımcılığı kadroları bakımından bu durumun yalnızca Dışişleri Bakanlığına özgü olduğu düşünüldüğünde anılan düzenlemenin gerekli ve yararlı olduğu da açıktır. Örneğin İkili İşler Genel Müdür Yardımcısı olarak atanan bir yöneticinin Bakan tarafından öncelikle Afrika bölümünde, bilahare aynı unvanla Ortadoğu bölümünde ve nihayet Amerika bölümünde görevlendirilmesi gerekliliği her zaman doğabilecektir. Ayrıca anılan görevlendirme, kadro, unvan veya özlük hakkı bakımından herhangi bir değişiklik oluşturmadığından, bakan tarafından yapılan geçici görevlendirmenin bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılığından söz edilemeyecektir.

Öte yandan, anılan hüküm uyarınca Bakan tarafından farklı unvanlı bir genel müdür yardımcılığı kadrosuna da görevlendirme yapılması mümkündür. Örneğin, İkili İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığına atanan bir yöneticinin (1) numaralı CBK'nın 162. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca Uluslararası Hukuk Genel Müdür Yardımcılığına görevlendirilmesi yapılabilir. Maddenin bu suretle uygulanması halinde dahi hükmün Anayasa'ya aykırılığı söz konusu değildir. Nitekim gerek Anayasa'da gerekse 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda memurların kendi kurumlarında görevlendirilmelerine ilişkin özel bir düzenleme de bulunmamaktadır. Esasen böyle bir düzenlemeye gerek de yoktur. Zira aynı teşkilatta yapılan görevlendirme işlemi iş bölümü gereği hangi işin hangi personel tarafından yapılacağına ilişkin bir belirlemeden ibaret olup en üst amirin genel yetkisi kapsamındadır. Bu yetkinin bakanlıklar yönünden (1) numaralı CBK'nın 503. maddesinde belirtilen yetki kapsamında bakana ait olduğu kabul edilmelidir. Bu hususta Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminden önce de bir düzenleme bulunmamaktaydı. Önceki dönemde bakanlıkların teşkilatını düzenleyen 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13/12/1983 gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un mülga 44. maddesinde yalnızca bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşlarından merkez teşkilata görevlendirme hususu düzenlenmekte ve görevlendirme yetkisinin yine bakana ait olduğu belirtilmekteydi. Mülga 44. maddede *"Bakanlıklar kendi bağlı ve ilgili kuruluşları personelinden ihtiyaç duyduklarını"*

yatırım programları ve projelerin hazırlanması gibi konularda ve uzmanlık isteyen işlerde geçici olarak süre ve çalışma konusu belirtilmek şartıyla ve bakanın onayı ile bakanlık merkez teşkilatında görevlendirebilirler.” hükmüne yer verilmişti.

Ayrıca Anayasa’nın 104. maddesinin dokuzuncu fıkrası üst kademe yöneticilerinin atamasını düzenlemekle birlikte görevlendirilmesine yönelik bir hüküm içermediği gibi görevlendirmeyi yasaklayan mahiyette de değildir. Bu kapsamda iptali talep edilen hükmün esas itibarıyla görevlendirmeye ilişkin özel bir hüküm olarak kabulü gerekmektedir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı’nın, kendi atadığı üst kademe yöneticisinin bakan tarafından hizmet gereği gözetilerek başka birimde görevlendirilmesine izin verdiği kabul edilmelidir. Bununla birlikte görevlendirme işlemi doğası gereği geçici mahiyette olup üst yöneticiye ait genel idare yetkisi kapsamında bulunduğu sınırlarının atama işlemi gibi aynı ölçüde belirli olması zorunlu değildir. Özellikle üst kademe yöneticileri bakımından böyle bir zorunluluğa gerek de bulunmamaktadır. Zira üst kademe yöneticileri Cumhurbaşkanı tarafından atanmakla statüye girmekte ve görevden alınmaya ya da görev süresi sona erinceye kadar anılan statüye ait hakları muhafaza edilmektedir. Bu hakların görevlendirme suretiyle değiştirilmesi veya kısıtlanması da söz konusu değildir.

Bu itibarla, yukarıda da belirtildiği üzere, Dışişleri Bakanlığına özgü konulan dava konusu hükmün anılan Bakanlığın teşkilat yapısından kaynaklandığının kabulü gerekmektedir. Nitekim dava konusu kuralla müstakil genel müdür yardımcılığı mahiyetindeki kadroların genel müdürlük kadrolarına benzerliğinden dolayı 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (3) numaralı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair CBK’nın 2. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan hükme benzer bir düzenleme yapıldığı anlaşılmaktadır. (3) numaralı CBK’ya ekli (I) sayılı cetvelde yer alan üst kademe yöneticileri için üst yönetici tarafından görevlendirme yapılabilmesine dair düzenleme içeren aynı CBK’nın 2. maddesinin (3) numaralı fıkrası da özel bir görevlendirme hükmü olup iptali talep edilen kuralla benzer mahiyettedir.

Açıklanan nedenlerle, hukuk devleti ilkesi bağlamında kamu yararı amacına aykırılık ve belirsizlik bulunmadığı anlaşılan (158) numaralı CBK’nın 28. maddesiyle (1) numaralı CBK’nın 162. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın birinci cümlesinin içerik yönünden Anayasa’nın 2. maddesine aykırı olmadığı sonucuna ulaşıldığından, aksi yönde oluşan çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI